

Informacija pacientui apie endoskopinį kolonoskopijos tyrimą

Kolonoskopijos tyrimo metu gydytojas endoskokuotojas specialiu lanksčiu endoskopu apžiūri visą storąjį žarnyną. Kolonoskopija – endoskopinis storosios žarnos ligų diagnostikos ir gydymo būdas.

Indikacijos kolonoskopijai:

1. Veiksmingas storosios žarnos (kolorektalinio) vėžio patikros metodas besimptomiams ir rizikos grupės asmenims. Besimptomių ir neturinčių rizikos veiksnių asmenų kolorektalinio vėžio patikra turėtų būti atliekama nuo 50 metų.
2. Diagnostikos metodas storosios žarnos patologijai nustatyti.
3. Gydymo metodas, kuriuo šalinami polipai, stabdomas ūminis apatinės virškinamojo trakto dalies kraujavimas, pažymimas navikas ir kita.

Kraujas išmatose – viena indikacijų atlikti kolonoskopiją. Kraujavimas gali būti hemorojaus, divertikuliozės, uždegiminių storąjo žarnyno ligų (pvz., Crohno ligos, opinio kolito), vėžio ar polipų požymis.

Pasiruošimas kolonoskopijos tyrimui

1. **Pacientus, sergančius sunkiomis lėtinėmis ligomis**, pvz., cukriniu diabetu, hipertenzine liga, širdies ritmo sutrikimu ir kt., prieš procedūrą **turi apžiūrėti bendrosios praktikos gydytojas**. Gydytojo siuntime (F027 / a) turi būti nurodyta pagrindinė, gretutinės ligos ir taikomas gydymas.
2. Prieš tyrimą su nejautra pacientams atliekama: **elektrokardiograma, bendrasis kraujo tyrimas, kraujo krešumo tyrimai, daromi kiti tyrimai pagal indikacijas**.
3. Visą dieną prieš tyrimą pacientas **turi nieko nevalgyti**, gerti tik skaidrius skysčius (vanduo, mineralinis vanduo, sultinys) ir išgerti gydytojo nurodytus vaistus: „CitraFleet“ arba „Picoprep“, 2 paketėlius po vieną, ištirpinus jų turinį stiklinėje vandens, užgeriant 2 l vandens ar kito skaidraus skysčio. Žarnyno išvalymui gali būti vartojami ir kiti tam tinkami vaistai (Fortrans, Eziclen, Moviprep). Vaistai yra receptiniai, todėl būtinas gydytojo paskyrimas.
4. **Tyrimo dieną pacientas turi būti nevalgęs ir negėręs**. Jei dėl lėtinės ligos pacientui būtina gerti vaistus, tyrimo dienos rytą **juos galima užgerti vienu gurkšniu vandens**. Jei tyrimas atliekamas ryte (8-12 val.), **paruošimui skirtus vaistus reikia išgerti išvakarėse 18-19 val. ir 23-24 val.** Jei tyrimas atliekamas po pietų (13-17 val.), **1 dozė vaistų reikia išgerti tyrimo dieną anksti ryte**. Nuo rytinės vaistų dozės iki tyrimo turi praeiti ne mažiau kaip 6 valandos.
5. Tyrimas atliekamas taikant bendrąją narkozę: į veną suleidžiama vaistų, pacientas užmiega ir nepatiria jokių nemalonių pojūčių.
6. Kolonoskopijos tyrimo dieną pacientas klinikoje praleidžia 2-3 val. Tyrimas trunka nuo 15 min. iki 1 val., po jo pacientas dar kurį laiką miega. **Kadangi kolonoskopija atliekama taikant bendrąją narkozę, reikėtų atvykti su lydinčiu (suaugusiu) asmeniu.**
7. **Po kolonoskopijos tyrimo negalima vairuoti automobilio.**

Gydymo korekcija prieš operaciją sergant 2 tipo cukriniu diabetu

Vaistų grupė	Preparatai / veikliosios medžiagos	Korekcija prieš kolonoskopijos tyrimą su nejautra
Metforminas	Metforal, Metformin, Metfogamma, Tivulin	Nevartoti operacijos dieną.
SGLT2 inhibitoriai	Empagliflozinas (Jardiance), dapagliflozinas (Forxiga) arba šie preparatai vaistų deriniuose	Nevartoti 3–4 dienas iki operacijos.
Sulfonilkarbamidai	Gliklazidas (Diaprel MR, Gliclada, Gliklazide, Gliklazida), glimepiridas (Amaryl, Glimepiride Accord), glibenklamidas (Maninil), glipizidas (Glipizide BP)	Nevartoti operacijos dieną.
Leidžiamieji GLP-1 agonistai ir tirzepatidas	Semagliutidas (Ozempic, Wegovy), tirzepatidas (Mounjaro), liragliutidas (Victoza), dulagliutidas (Trulicity)	Nutraukti 1 savaitę prieš operaciją, jei vaistas paskirtas cukrinio diabeto gydymui. Nutraukti 2 savaites prieš operaciją, jei vaistas paskirtas svorio korekcijai.
Geriamieji GLP-1 agonistai	Semagliutidas (Rybelsus)	Nevartoti 1 dieną prieš operaciją.
Insulinas	Visi insulino preparatai	Individuali šeimos gydytojo, vidaus ligų gydytojo arba gydytojo endokrinologo nurodyta taktika.

Maitinimosi rekomendacijos ruošiantis kolonoskopijai

→ 2–3 dienos iki procedūros

(pvz., jei tyrimas bus pirmadienį, pradėkite ruoštis penktadienį)

Negalima vartoti	Galima vartoti
• sėklų, • riešutų, • grūdų ir kruopų, • raudonos/ violetinės spalvos maisto ir gėrimų, • ne baltos spalvos maisto produktų, • vaisių ir daržovių. Gydytojo rekomendacija:	• pieną, natūralų jogurtą be priedų, varškę, majonezą be prieskonių žolelių, grietinę, grietinėlę, sviestą, • baltą duoną, baltuosius ryžius, aukščiausios rūšies makaronus, aukščiausios rūšies kvietinius miltus, • bulves be lupenų, • vištienos krūtinėlę be odos, baltos žuvies filė be odos, kiaušinius, • sūrį be priedų (be kmynų, be žolelių), • baltą šokoladą be priedų, vanilinius ledus, cukrų.

→ 1 diena iki procedūros

(pvz., jei tyrimas bus pirmadienį, tai nuo sekmadienio)

- Nevalgykite nieko arba suvalgykite lengvus pusryčius (pvz., virtą kiaušinį su baltos duonos riekele arba lėkštelę ryžių) iki 9 val. ryto.
- Skaidrių skysčių galima vartoti be apribojimų.

Negalima vartoti	Galima vartoti
• alkoholinių gėrimų, • pieno ir jo produktų, • glotnučių, • neskaidrių sulčių (apelsinų, pomidorų, multivitaminų, greipfrutų ir kt.), sriubos, • raudonos/ violetinės spalvos gėrimų, ledinukų ar želė.	• vandenį, • arbatą, kavą be grietinėlės ar pieno, • skaidrius gaiviuosius gėrimus (išskyrus raudonos/ violetinės spalvos), • obuolių sultis, • sultinį be tirščių, • ledinukus be priedų (išskyrus raudonos/ violetinės spalvos) • želė be priedų (išskyrus raudonos/ violetinės spalvos).

→ Po procedūros

Ką svarbu žinoti po kolonoskopijos tyrimo (su anestezija):

- 24 val. **nevairuoti**, nedirbti su mechanizmais, ir nepriimti svarbių sprendimų;
- nevartoti alkoholio;
- gerti pakankamai skysčių (apie **1,5–2 l per parą**, jei gydytojas nenurodė kitaip);
- valgyti **lengvai virškinamą maistą**, nepersivalgyti, vengti riebaus, aštraus ir gazuoto maisto pirmą parą;
- tą pačią dieną vengti intensyvaus fizinio krūvio.

Galima vartoti
• vandenį,   • arbatą, kavą be grietinėlės ar pieno,   • skaidrius gaiviuosius gėrimus (išskyrus raudonos/ violetinės spalvos),   • obuolių sultis,   • sultinį be tirščių,   • ledinukus be priedų (išskyrus raudonos/ violetinės spalvos)   • želė be priedų (išskyrus raudonos/ violetinės spalvos).

→ Nedelsiant kreipkitės į gydytoją arba vykite į skubios pagalbos skyrių, jei 1–2 parą atsiranda:

- stiprus ar didėjantis pilvo skausmas, ryškus pilvo pūtimas;
- karščiavimas $\geq 38^{\circ}\text{C}$, šaltkrėtis;
- pykinimas, vėmimas, silpnumas, alpimas;
- gausus kraujavimas iš tiesiosios žarnos, kraujo krešuliai, juodos išmatos.

